

بسم الله الرحمن الرحيم

نقش راهبردهای مبتنی بر ذهن آگاهی
بر سبک‌های دفاعی و بلوغ عاطفی
در نوجوانان کار

نگارش:

مهديه خالوزاده

www.andisheasr.com

📖 نام کتاب: نقش راهبردهای مبتنی بر ذهن آگاهی بر سبک‌های

دفاعی و بلوغ عاطفی در نوجوانان کار

که پدید آورنده: مهدیه خالوزاده

✳ ناشر: اندیشه عصر

✳ شمارگان: ۲۰۰ نسخه

✳ نویسنده: چاپ: اول - ۱۳۹۹

✳ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۱-۲۷۸-۶

✳ قیمت: ۵۰۰ تومان

عنوان و پدید آورنده: نقش راهبردهای مبتنی بر ذهن آگاهی بر سبک‌های دفاعی و

بلوغ عاطفی در نوجوانان کار / مهدیه خالوزاده

مشخصات نشر: تهران؛ اندیشه عصر، ۱۳۹۹

مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص، وزیری

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: کودکان کار - روانشناسی

موضوع: Child labor -- psychology

موضوع: کودکان کار - بهداشت روانی

موضوع: Child labor -- Mental health

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۱-۲۷۸-۶

رده‌بندی کنگره: HD ۶۲۳۱

رده‌بندی دیویی: ۳۳۱/۳۱

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۶۲۴۲۱۸۰

مرکز پخش: تهران - میدان انقلاب - ابتدای خیابان آزادی - روبروی سینما مرکزی

بازار بزرگ انقلاب - طبقه زیر همکف - پلاک ۹ تلفن ۶۶۴۲۴۶۱۷-۶۶۹۱۴۳۰۱

فهرست مطالب

۵۰.....	مقدمه
۹.....	کار کودک
۱۴.....	پدیده کودکان خیابانی
بخش اول	

۱۹.....	سبک‌های دفاعی
۲۵.....	تعریف مفهوم سبک‌های دفاعی
۲۶.....	انواع مکانیزم‌های دفاعی
۳۸.....	عملکرد مکانیزم‌های دفاعی
۳۹.....	ویژگی‌های مکانیزم‌های دفاعی
۴۰.....	تحول مکانیزم‌های دفاعی
۴۱.....	بررسی تحول مفهوم دفاع‌ها در نظریه تحلیل روانی
۴۷.....	نظریه فروید در مورد مکانیزم‌های دفاعی
۴۹.....	طبقه‌بندی مکانیزم‌های دفاعی
۴۹.....	طبقه‌بندی راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی

بخش دوم

۵۱.....	نوجوانی و بلوغ
۵۱.....	بلوغ و انواع آن
۵۳.....	بلوغ هیجانی
۵۴.....	بلوغ ذهنی
۵۵.....	بلوغ عاطفی
۵۶.....	تاریخچه روانشناسی بلوغ
۵۶.....	مفهوم بلوغ و تفاوت آن با نوجوانی
۵۷.....	ماهیت بلوغ
۵۹.....	عاطفه
۶۱.....	تعریف بلوغ عاطفی
۶۲.....	نظریه‌های بلوغ عاطفی
۶۲.....	نظریه برنارد
۶۴.....	نظریه گیلفورد
۶۶.....	نظریه هویت اریک اریکسون

بخش سوم

۶۹.....	نوجوانان کار

بخش چهارم

۷۳	ذهن آگاهی
۷۶	خاستگاه ذهن آگاهی
۸۱	تعریف ذهن آگاهی و مفاهیم اساسی
۸۴	بنیان و شالوده نگرش در تمرین ذهن آگاهی
۸۵	بنیان‌های ذهن آگاهی بر اساس دیدگاه کابات زین
۸۵	قضاوت نکردن
۸۶	صبر
۸۷	حالت ذهنی آغازگری (نورس)
۸۸	اعتماد
۸۹	عدم تقلا
۹۰	پذیرش
۹۱	بگذار بگذرد
۹۲	نظریات ذهن آگاهی
۹۲	نظریه آسیب‌شناسی
۹۴	نظریه شخصیت
۹۵	محتوای درمان
۹۶	فرآیند درمان
۹۸	راهبردها و فن‌های درمان
۹۸	تمرکززدایی
۱۰۱	مواجهه
۱۰۳	تغییر شناختی
۱۰۳	مدیریت خود
۱۰۴	آرام‌سازی
۱۰۵	پذیرش
۱۰۶	کارآیی درمان
۱۰۹	رویکردهای مبتنی بر ذهن آگاهی
۱۰۹	مقایسه ذهن آگاهی با روان‌کاوی
۱۱۱	مقایسه ذهن آگاهی و رویکردهای رفتاری-شناختی
۱۱۳	منابع و مآخذ
۱۱۳	منابع فارسی
۱۲۰	منابع انگلیسی

نوعی از آگاهی را که بر اثر توجه روی هدف، در لحظه جاری و بدون استنتاج لحظه به لحظه وجود دارد، ذهن آگاهی^۱ می‌گویند (کابات - زین^۲، ۲۰۱۳). به عبارت دیگر، ذهن آگاهی تعمقی غیر عمد بر روی وقایع حاضر و جاری بوده، به عنوان نوعی آگاهی پذیرا و عاری از قضاوت از آنچه اکنون در حال وقوع است، تعریف می‌گردد (هیز، ویلسون^۳، ۲۰۰۳؛ رایان، براون^۴، ۲۰۰۳). افراد ذهن آگاه واقعیات روز و بیرونی را آزادانه و بدون تحریف ادراک می‌کنند و توانایی زیادی در مواجهه با دامنه گسترده‌ای از تفکرات، هیجان‌ها و تجربه‌ها (اعم از خوشایند و ناخوشایند) دارند (زایان، براون^۵، ۲۰۰۳؛ براون و همکاران، ۲۰۰۷).

اساس ذهن آگاهی از تمرین‌های مراقبه بودایی اقتباس شده که ظرفیت توجه و آگاهی پیگیر و هوشمندانه را از تفکر را افزایش می‌دهد. ذهن آگاهی یک روش یا فن نیست، اگرچه در انجام آن روش‌ها و فنون گوناگون بسیاری به کار رفته است. برخی ذهن آگاهی را به منزله یک شیوه «بودن» یا یک شیوه از «فهمیدن» توصیف می‌کنند که مستلزم درک احساسات شخصی است (بائر^۶، ۲۰۰۶؛ نجاتی، ذبیح‌زاده، نیک‌فرجام، ۱۳۹۱).

سبک‌های دفاعی^۶ در حقیقت تحریف‌کننده واقعیات هستند و میزان تحریف واقعیت، در دفاع‌های رشد نیافته و روان‌آزرده، بیشتر از دفاع‌های رشد یافته است. هر چه میزان تحریف‌شناختی یک دفاع بیشتر باشد، به دنبال آن از میزان آگاهی هوشیارانه کاسته می‌شود و در نتیجه تلاش کمتری برای مقابله با تحریف‌شناختی

^۱. mindfulness

^۲. Kabat-Zinn

^۳. Hayes & Wilson

^۴. Ryan & Brown

^۵. Baer

^۶. defensive styles

انجام می‌شود (براد^۱، ۲۰۰۴)؛ بنابراین، مکانیزم‌های دفاعی شناخت آگاهانه ما را از تعارض‌هایمان کم می‌کنند و احساسات متعارض با باروهای ما را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این‌رو، مکانیزم‌های دفاعی خصوصاً مکانیزم‌هایی که رشد نیافته‌ترند، مانعی برای درک واقعیت در فرد می‌شود و امکان دفاع منطقی و مؤثر را از وی سلب می‌کند و ظرفیت بینشی و خود اکتشافی فرد را کاهش می‌دهند (وایلنت^۲، ۲۰۱۳).

در این تحلیل‌گری سنتی و نوین، بسیاری از مفاهیم و نظریه‌ها به‌طور مستقیم با مفهوم ناهشیار ارتباط دارند. در این میان «مکانیزم‌های دفاعی» که فروید آنها را راه‌های ناهشیار «من» جهت کنترل غرایز و تکانه‌ها تعریف کرد (آفر، لیو، گاتلف^۳، ۲۰۰۰)، یکی از مهم‌ترین مفاهیم مرتبط با ناهشیار است که در نظام روان تحلیل‌گری جهت تبیین عملکرد دفاعی دستگاه روانی در برابر اضطراب و تنیدگی معرفی شدند.

مکانیزم‌های دفاعی به دلیل اهمیت روشنی که در مفهوم‌پردازی اختلال‌های روانی و درمان آنها از دیدگاه روان‌پویشی دارند، مورد توجه بالینی و پژوهشی خاصی قرار گرفته‌اند (کرامر^۴، ۲۰۱۴). در نظام روان‌شناسی هر اختلال روانی با مکانیزم‌های دفاعی غیر انطباقی مشخصی همراه است. دفاع‌ها نقش مهمی در سلامت روانی افراد ایفا می‌کنند (بلیا^۵ و همکاران، ۲۰۰۶). بررسی‌های متعددی از این فرض حمایت کرده‌اند و در تحقیقات مشخص شده است که سلامت جسمی و روانی افراد به‌طور معناداری با مکانیزم‌های دفاعی آنها در ارتباط است (باند پری^۶، ۲۰۱۴).

^۱. Brad

^۲. Vaillant

^۳. Offer, Lavie, Gothelf

^۴. Cramer

^۵. Blaya

^۶. Bond M. Perry